

GENERALII N. DĂSCĂLESCU ȘI V. MITREA – 125 DE ANI DE LA NAȘTERE

Ioan Mitrea

Deseori lumea satelor românești a dat țării bravi comandanți de oști, mulți dintre ei ocupând posturi dintre cele mai înalte și importante în ierarhia militară precum mareșalii C. Prezan, Al. Averescu, sau generalii Eremia Grigorescu, C. Șova și mulți alții.

Satul Căciulești din județul Neamț este probabil singurul care a dat țării doi fii, născuți în același an, la diferență de câteva săptămâni, vecini, prieteni din fragedă copilărie, care au fost nu numai consăteni și colegi de generație, dar și colegi de școală (primară, liceu, Școală de Ofițeri de Artilerie și Geniu etc), de carieră militară și destin. Este vorba de generalii Nicolae Dăscălescu și Vasile Mitrea. Evocarea vieții și carierei lor militare este justificată de faptul că în 2009 se împlinesc 125 de ani de la nașterea celor doi ofițeri superiori care au făcut parte din elita „armatei Regale” din România.

Pomenirea înaintașilor este o îndatorire a fiecărei generații. Episcopul-cronicar al Romanului, Macarie, cu peste patru secole în urmă spunea că „*avem datoria morală ca lucrurile întâmplare în vremurile trecute să nu fie acoperite de mormântul uitării*”. Iar mai aproape de epoca noastră, Vasile Pârvan, creatorul școlii de arheologie modernă, vorbind în 1919 despre împăratul Traian, „sămănătorul” romanității în nordul Dunării, spunea: „*Cei vii pomenesc pe cei morți. E o datorie pe care muritorii și-au statornicit-o dintru însuș începutul gândului despre moarte...*”.

În satul Căciulești, comuna Căciulești (azi în comuna Girov) din județul Neamț, sat situat pe malul drept al Cracăului, la circa 2 kilometri în aval de cunoscuta așezare preistorică din epoca eneolitică, de la Frumușica-Neamț, unde preotul-arheolog C. Matasă a descoperit splendide mărturii ale vestitei culturi Cucuteni, între care și celebrul vas-suport „Hora de la Frumușica”, și la circa 10 kilometri nord-est de orașul Piatra Neamț, în ziua de 16 iunie 1884 s-a născut mezinul familiei Ioniță și Catinca Dascălu. Cel de-al nouălea copil al familiei Dascălu, a primit în „Actu de Naștere”¹, și respectiv la botez prenumele de Neculai. Cu timpul copilului Neculai i s-a spus, inclusiv în actele școlare, Nicolae, iar pe când era elev în școala primară și fratele său mai mare Gheorghe termina gimnaziul din Piatra Neamț, numele de familie Dascălu, al celor doi frați a devenit Dăscălescu².

¹ Arhivele Statului Neamț, **Fond Starea civilă Căciulești**, dosarul 24/1884, Registrul stării civile.

² N. Dăscălescu, **Nicolae Dăscălescu – generalul soldat**, București, 1995, p. 9-12. Menționăm că autorul lucrării citate este ing. N. Dăscălescu, nepot de frate al generalului N. Dăscălescu. Mai

La mai puțin de trei săptămâni, de la nașterea lui Neculai Dascălu (numit, cum s-a spus mai sus, din timpul școlii primare Nicolae Dăscălescu), în familia vecină a lui Gheorghe și Maria Mitrea s-a născut primul lor copil în ziua de 3 iulie 1884, cum este consemnat în „Actu de Naștere”, „Vasile de religie ortodoxă”³.

Cei doi copii, născuți în familiile a doi vecini, trăind în case modeste, asemănătoare, cu două camere principale, despărțite de un hol, având însă și câteva anexe gospodărești, între care și adăposturile pentru vite, au copilărit împreună. Se vedeau zilnic, întrucât între casele lor era o distanță de mai puțin de 200 metri, despărțite practic de o grădină.

Ajunși la vârsta școlarității pentru cei doi copii, vecini și prieteni buni de joacă, au început grijile. În satul Căciulești încă nu era școală primară. Primele clase Nicolae Dăscălescu și Vasile Mitrea, le-au urmat la școala din satul vecin Gura Văii, situat la circa 2 kilometri distanță spre vest de satul lor natal, unde învățător era „domnul Teofănescu”, dascăl priceput, dedicat școlii și respectiv elevilor săi. În drumul spre școală, trecând printr-un îmaș, unde de regulă erau copii cu vitele la păscut, cei doi mici școlari se antrenau uneori la joacă și mai întârziu la școală. Asta s-a întâmplat până într-o zi când mama lui N. Dăscălescu, a mers pe urmele odraslei, l-a surprins la joacă, și l-a „dus în spate” direct la domnul învățător Teofănescu. După relatarea întâmplării, mama lui Nicolae i-a spus dascălului: „Domnule învățător dorința mea este ca acest copil să ajungă ministru”⁴.

Asta însemna că, în fapt, mama ruga învățătorul să-l țină din scurt pe Nicolae, în ceea ce privește învățătura, pentru „a ajunge om mare”.

Între timp s-a înființat școală și la Căciulești, așa încât cei doi copii, N. Dăscălescu și V. Mitrea, au terminat clasele primare în satul natal, învățător

nou Cf. Prof. Vasile Ciubotaru, **Drama generalilor români (1944-1964). Un studiu de caz: Generalul de armată Nicolae Dăscălescu**, Lucrare Metodico-Științifică pentru obținerea gradului didactic I, Iași, 2005-2007 (mss.), elaborată sub îndrumarea științifică a Prof.univ.dr Ion Agrigoroaiei.

³ Arhivele Statului Neamț, **Fond Starea civilă Căciulești**, dosarul 24/1884, Registrul stării civile. Dacă fratele său geamăn Ioan, nu a avut șansa să trăiască decât foarte puțin, Vasile a avut bucuria de a fi primul copil într-o familie numeroasă, cu 13 copii născuți, dintre care 11 (9 băieți și 2 fete) au trăit cel puțin până la deplina maturitate sau chiar la adânci bătrâneți. Dintre cei 9 băieți născuți în familia lui Gheorghe și Maria Mitrea, ajunși la maturitate, 8 au rămas în satul Căciulești, devenind la rândul lor gospodari, unii dintre ei având familii numeroase. Tatăl lor, care a fost și bunicul, dinspre tată, al semnatarului acestor rânduri, a moștenit sau cumpărat mai multe grădini, construind 7 case noi pentru cei 7 feciori care au plecat din casa în care s-au născut, acolo rămânând moștenitor unul dintre băieți. În cele 8 noi familii Mitrea s-au născut numeroși copii. În sat mai erau încă două familii Mitrea, înrudite cu aceea a lui Gh. și Maria Mitrea. Așa se face că după circa o jumătate de secol, în satul Căciulești mai mult de jumătate dintre locuitori purtau numele Mitrea.

⁴ N. Dăscălescu, **op.cit.**, p. 11.

fiindu-le preotul satului, „părintele Grosu”⁵, aspru dar preocupat de învățătura elevilor săi.

După școala primară cei doi consăteni, prieteni și colegi, au urmat cele 8 clase, conform „Legii Spiru Haret”, la renumitul Liceu „Petru Rareș” din Piatra Neamț. Dacă la început făceau oarecum notă discordantă prin ținuta lor vestimentară, cu „cioareci și opinci”, treptat s-au impus amândoi prin rezultatele obținute la învățătură, N. Dăscălescu ajungând primul în clasă, remarcându-se în special la matematică. Mai mult, având o stare materială precară, în ultimele clase „a dat preparații”, reușind să economisească ceva bani, din care a plătit și „taxa de cal” când a intrat la școala militară, scutindu-și familia de un efort financiar suplimentar.

Nu știm care pe care a influențat mai mult dar sigur este că înainte de terminarea liceului cei doi consăteni – colegi erau hotărâți să urmeze o carieră militară. Cert este că la 1 septembrie 1906 cei doi fii de țărâni absolvenți ai Liceului „Petru Rareș” din Piatra Neamț, N. Dăscălescu⁶ și V. Mitrea⁷, deveneau elevi la Școala de Ofițeri de Artilerie și Geniu din București, pe care au absolvit-o la 1 iulie 1908, cu rezultate foarte bune, fiind clasificați între primii. În timpul Scolii de Ofițeri au fost distinși cu „Medalia Jubiliară Carol I”, „pentru muncă” aceasta fiind prima decorație din viața lor. La terminarea Școlii de Ofițeri au primit gradul de sublocotenent, N. Dăscălescu fiind repartizat la Regimentul 8 artilerie din orașul Roman, iar V. Mitrea la Regimentul 4 artilerie din Bacău.

În toamna anului 1909, cei doi consăteni s-au reîntâlnit, în caliatete de colegi, la cursurile Școlii Speciale de Artilerie și Geniu, pe care au absolvit-o în 1911, cu rezultate foarte bune, V. Mitrea fiind clasat al 4-lea din 28 ofițeri-elevi, cu media 8,36, urmat fiind de prietenul său N. Dăscălescu, cu media 8,35. Comandantul Școlii speciale colonelul D. Ștefănescu îl caracteriza pe tânărul sublocotenent V. Mitrea ca fiind „foarte bun camarad, integru, cu o conduită exemplară... ofiter eminent” propunându-l a fi „înaintat la alegere”⁸ (ceea ce echivala cu promovarea excepțională). În caracterizarea sublocotenentului N. Dăscălescu același comandant nota că este un „ofițer eminent” și propunea a fi „înaintat la alegere”⁹. Propunerile de „înaintare la

⁵ *Ibidem*, p. 12; I. Mitrea, **Generalul Vasile Mitrea autor de manuale pentru învățământul militar**, în *Buletinul Muzeului Militar Național*, serie nouă, nr. 1/2003, partea II, București, 2003, p. 371.

⁶ **Dosar personal: general-colonel Nicolae Dăscălescu**, păstrat în Arhivele Ministerului Apărării Naționale, U.M. 02405 Pitești.

⁷ **Dosar personal: general de brigadă Vasile Mitrea**, păstrat în Arhivele Ministerului Apărării Naționale, U.M. 02405 Pitești. Marea majoritate a datelor, privind cariera militară a celor doi ofițeri superiori, sunt preluate din aceste dosare personale.

⁸ **Dosar personal: general de brigadă Vasile Mitrea...**; I. Mitrea, *op.cit.*, p. 371.

⁹ **Dosar personal: general-colonel Nicolae Dăscălescu...**; N. Dăscălescu, *op.cit.*, p. 16.

alegere” au avut urmări dovadă că atât N. Dăscălescu cât și V. Mitrea au fost avansați la gradul de locotenent, primul la 30 iulie 1911, iar al doilea la 1 octombrie 1911.

După absolvirea Școlii Speciale de Artilerie și Geniu, locotenentul N. Dăscălescu a revenit la Regimentul 8 artilerie din Roman iar locotenentul V. Mitrea la Regimentul 13 artilerie. Cei doi consăteni, locotenenți în armata română au participat la campania din Bulgaria, din 1913, evidențiindu-se prin modul în care și-au îndeplinit ordinele și misiunile primite. Dovadă este faptul că locotenentul V. Mitrea a fost distins cu „Medalia Avântul Țării”, iar locotenentul N. Dăscălescu „a fost propus pentru decorare cu ordinul «Coroana României» clasa a V-a”¹⁰.

În anii 1914-1915 V. Mitrea a urmat Școala Superioară de Război. Din motive mai mult subiective decât obiective, independente de voința sa, N. Dăscălescu a urmat Școala Superioară de Război ceva mai târziu, respectiv în anii 1919-1920 fiind clasificat la absolvire al doilea din 30 de ofițeri.

În primăvara anului 1916, înainte de intrarea României în Primul Război Mondial cei doi consăteni, locotenenți sunt avansați la gradul de căpitan. Au participat, în unități diferite, la Primul Război Mondial, făcându-și datoria în mod exemplar, dovadă că la începutul lunii septembrie 1917 au fost avansați „excepțional” la gradul de maior, fiecare primind mai multe decorații atât în timpul războiului cât și după terminarea primei mari conflagrații mondiale¹¹. N. Dăscălescu a fost decorat de guvernul Rusiei cu Ordinul „Sfânta Ana”; pe plan național i s-a conferit „Crucea Comemorativă a războiului 1916-1918” cu baretele Ardeal, Carpați, București, Tg. Ocna, fiind apoi decorat cu „Coroana României” clasa a IV-a cu spade în gradul de ofițer și cu Steaua României clasa a IV-a etc¹².

Sunt anii în care N. Dăscălescu a îndeplinit numeroase și importante misiuni, devenind „ imaginea virtuților ostășești”, dedicându-și întreaga viață armatei române. Întrebat odată de nepotul său de ce nu se căsătorește, N. Dăscălescu i-a răspuns categoric: „unei soții de ofițer, soțul ei trebuie să-i acorde mult timp. Ea trebuie dusă la operă, la teatru, la cercurile militare și vizitele între ofițeri. Eu nu am timp de așa ceva”. La aceeași întrebare pusă de un subaltern-colaborator apropiat i-a răspuns: „Dragul meu, ca ofițer, dacă mă căsătoream, fie că neglijam armata, fie soția. Eu n-am vrut să neglijez armata, *al cărei soldat credincios voi rămâne până voi muri*”¹³ (s.n.I.M.).

¹⁰ N. Dăscălescu, *op.cit.*, p. 18.

¹¹ Vezi **Dosar personal: general-colonel Nicolae Dăscălescu și Dosar personal: general de brigadă Vasile Mitrea**, *passim*.

¹² Cf. **Dosar personal: general-colonel Nicolae Dăscălescu**, p. 31.

¹³ N. Dăscălescu, *op.cit.*, p. 45. Nu numai că nu s-a căsătorit, dar toată viața a fost un exemplu de trai modest, vegetarian convins, cu mare credință în Dumnezeu care, după cum mărturisea

În perioada interbelică N. Dăscălescu, avansat la gradul de locotenent-colonel în 1923, colonel în octombrie 1929, a devenit în toamna anului 1936 general de brigadă (general-maior). A ocupat diferite posturi de comandă în mari unități militare; a fost temporar și la conducerea unor școli militare, predând mai multe cursuri, între care menționăm „Tactica Artileriei” și „Istoria Românilor”; în octombrie 1937 generalul N.Dăscălescu a fost numit secretar general al Ministerului de Război, iar în august 1939, cu câteva zile înainta de izbucnirea celui de-al Doilea Război Mondial a devenit comandantul Diviziei 25 infanterie¹⁴.

Și ofițerul V. Mitrea a participat la Primul Război Mondial, și-a îndeplinit cu rezultate bune toate ordinele și misiunile primite. După război a fost distins cu mai multe medalii și decorații între care „Medalia Crucea Comemorativă”, „Ordinul Coroana României cu spade în grad de Cavalier” și „Ordinul Steaua României în grad de ofițer”¹⁵. După Primul Război Mondial și V. Mitrea a urcat noi trepte ale ierarhiei militare fiind avansat la gradul de locotenent-colonel la 23 noiembrie 1923, colonel la 10 mai 1929 și general de brigadă (general-maior) la 1 februarie 1937. Pe lângă funcțiile de comandă din mai multe unități militare, în perioada interbelică, timp de mai mulți ani, locotenent-colonelul, colonelul și apoi generalul de brigadă V. Mitrea s-a aflat la comanda Școlii de Ofițeri de Artilerie și a Școlii Speciale de Artilerie, în care a predat mai multe cursuri și a elaborat mai multe manuale pentru învățământul militar, între care menționăm: **Geografia militară a României, Călăuza practică pentru tinerii ofițeri activi și de rezervă din toate armele, Ofițerul în societate**¹⁶ etc.

În timpul celui de-al Doilea Război Mondial (1939-1945) generalii N. Dăscălescu și V. Mitrea au îndeplinit misiuni importante. Generalul N. Dăscălescu a fost în permanență în contact cu oștirea și tranșeele războiului din Răsărit și apoi din Vest. La sfârșitul anului 1939, generalul de brigadă N. Dăscălescu, proaspăt decorat cu „Steaua României” în gradul de comandor, se afla în continuare la comanda Diviziei 25 infanterie, deplasată între timp de la Buzău în nordul Moldovei. În iunie 1940 N. Dăscălescu este avansat la gradul de general de divizie (general-locotenent)¹⁷.

deseori, l-a ajutat în împrejurările cele mai grele ale războiului. Obișnuia, când era posibil, să-și trimită dumunica dimineața ostașii la biserică, dându-le și bani de liturghie. Zi de zi, în timp de pace sau de război, era foarte preocupat de viața soldaților, de condițiile lor de hrană, odihnă și o igienă desăvârșită. Nu fără temeii subordonații, și soldații în primul rând, vedeau în N. Dăscălescu un adevărat părinte.

¹⁴ **Dosar personal: general-colonel Nicolae Dăscălescu, *passim***; N. Dăscălescu, **op.cit.**, p. 35-59.

¹⁵ **Dosar personal: general de brigadă Vasile Mitrea, *passim***; I. Mitrea, **op.cit.**, p. 372.

¹⁶ I. Mitrea, **op.cit.**, p. 373-375.

¹⁷ N. Dăscălescu, **op.cit.**, p. 60-61.

La intrarea României în război, în zorii zilei de 22 iunie 1941, generalul N. Dăscălescu se afla la comanda Diviziei 21 infanterie, dislocată în zona Bârladului. După cum se știe în campania din Est, Ion Antonescu comandantul armatei române a fost asistat de o excelentă echipă alcătuită din corpul de generali, reunită fie la Ministerul de Război, sau la Marele Stat Major, fie reprezentată de comandanții marilor unități de pe front. În lista acestor bravi generali, de pe teatrul operațiunilor militare, este înscris și numele generalului N. Dăscălescu¹⁸. Din 5 iulie 1941 Divizia 21 infanterie sub comanda generalului N. Dăscălescu care făcea parte din corpul 5 al Armatei a 4-a Române, comandată de generalul Nicolae Ciupercă, trece Prutul și participă la luptele pentru eliberarea Basarabiei. Acțiunile Diviziei 21 infanterie, condusă de generalul N. Dăscălescu au culminat cu cea mai mare bătălie dată pentru eliberarea străvechiului teritoriu românesc dintre Prut și Nistru, celebra bătălie de la Țiganca¹⁹. Era un succes deosebit, deschizând drumul spre eliberarea întregii Basarabii. Curând, spre jumătatea lunii iulie 1941, Ion Antonescu a sosit la punctul de comandă al glorioasei Divizii 21 infanterie, învingătoarea din crâncena bătălie de la Țiganca. Comandantul Diviziei 21 infanterie, generalul N. Dăscălescu, abia își instalase postul de comandă într-o casuță sărăcăcioasă din satul Hârtoape. Întâlnirea a fost mai mult decât emoționantă. S-a repetat în fapt scena de la podul de peste Tisa din 1919, când Regele Ferdinand I și-a scos de pe piept propria-i decorație, Ordinul „Mihai Viteazul”, pe care a prins-o pe haina locotenent-colonelului Ion Antonescu rostind următoarele cuvinte: „Antonescu, nimeni în Țara aceasta nu știe mai bine gecât Regele tău cât îți datorează. Ai fost nedreptățit pentru că nu ți s-au recunoscut meritele cum trebuia. Pentru a îndrepta aceasta, îți dau decorația mea”²⁰.

Acum, la jumătatea lunii iulie 1941, generalul Ion Antonescu, conducătorul statului și comandantul armatei române, în fața ofițerilor și soldaților Diviziei 21 infanterie, a desprins de pe pieptul său crucea Ordinului „Mihai Viteazul” clasa a III-a, pe care o primise în 1919, și l-a decorat pe bravul general de divizie N. Dăscălescu. Prin acest gest generalul Ion Antonescu recunoștea și răsplătea nu numai capacitatea și eroismul generalului N. Dăscălescu, dar și faptul, foarte important, că acesta avusese dreptate într-o dispută cu viitorul mareșal Ion Antonescu, care a avut loc cu puțin timp înaintea luptelor de la Țiganca, dispută în care N. Dăscălescu și-a susținut cu tărie planul său pentru bătălia ce avea să urmeze. Ion Antonescu

¹⁸ I. Scurtu, Gh. Buzatu, **Istoria Românilor în secolul XX (1918-1948)**, București, 1999, p. 406.

¹⁹ I. Negrea, I. Patriche, A. Axinte, **Iunie-Iulie 1941. Bătălia de la Țiganca**, în *Cotidianul – supliment de istorie*, Arhiva, nr. 9, 1992.

²⁰ I.C. Drăgan, **Antonescu – Mareșalul României și războaiele de reîntregire**, vol. I, Veneția, 1986, p. 78.

cedând i-a spus doar atât: „Dăscălescule, pe răspunderea ta!” Victoria de la Țiganca confirmaseră clarviziunea tactică a generalului N. Dăscălescu. Peste câteva luni la 22 septembrie 1941 Regele Mihai I a semnat Înaltul Decret de acordare a Ordinului „Mihai Viteazul” clasa a III-a generalului N. Dăscălescu consfințindu-se oficial ceremonialul din satul Hârtoape, nu departe de Țiganca, petrecut la jumătatea lunii iulie 1941²¹.

Trupele conduse de N. Dăscălescu, aflat acum la comanda Corpului 2 armată, au luptat în Răsărit până la eliberarea întregului teritoriu dintre Prut și Nistru dar ajungând ulterior și mai departe la Cotul Donului și în Stepa Kalmucă. În aceste lupte s-au evidențiat cu prisosință calitățile lui N. Dăscălescu de mare comandant, de OM excepțional apropiat și ajutând populația civilă, dar și de comandant foarte apropiat de trupă, motiv pentru care s-a impus drept apelativul de „generalul-soldat”²².

După decorarea cu Ordinul „Mihai Viteazul” clasa a III-a, generalul N. Dăscălescu a mai fost decorat cu Ordinul „Steaua României”, clasa a III-a în gradul de comandor, „Coroana României” clasa a III-a, „Cruciada împotriva comunismului” și cu Ordinul suprem al Armatei germane „Vulturul German”.

La începutul anului 1943 Corpul 2 armată, condus de generalul N. Dăscălescu se îndrepta spre țară cu destinația orașul Galați, care doar cu câteva luni înainte îi acordase titlul de „Cetățean de onoare al orașului” pentru serviciile aduse respectivului oraș în anii 1941-1942.

Ziua de 23 august 1944 l-a găsit pe generalul N. Dăscălescu într-o misiune de inspecție asupra forțelor militare aflate pe litoralul Mării Negre și în porturile Constanța și Mangalia²³.

În zilele de 24-29 august 1944 Corpul 2 armată condus de N. Dăscălescu a împiedicat scurgerea unor însemnate efective hitleriste spre Bulgaria. La 29 august trupele sovietice intrau în Constanța. Cu o zi înainte generalul N. Dăscălescu a fost chemat la București la Înaltul comandament sovietic unde după o ședință de 5 ore în care i s-au recunoscut și meritele militare și comportamentul uman față de civili în războiul din Răsărit, în final i s-a comunicat faptul că Consiliul Mareșalilor din Moscova de sub președinția mareșalului Stalin l-a numit comandantul armatei de colaborare (în fapt era vorba de comanda Armatei 3 române)²⁴.

Cum România din ziua de 24 august 1944, ora 4 a.m., a încetat războiul împotriva U.R.S.S., trecând alături de Națiunile Unite, împotriva Germaniei și a aliaților săi, și marile unități comandate de generalul N. Dăscălescu, au început operațiunile pentru „restaurarea independenței și suveranității

²¹ N. Dăscălescu, **op.cit.**, p. 70-73.

²² **Ibidem**, p. 5.

²³ **Ibidem**, p. 101.

²⁴ **Ibidem**, p. 104-105.

României asupra Transilvaniei” participând la războiul din Vest până la victoria finală din 8-9 mai 1945; unele acțiuni ale Armatei a 4-a, continuând până în zilele de 12-14 mai 1945.

În această perioadă, a războiului, generalul N. Dăscălescu s-a aflat un timp la comanda Corpului 2 armată, participând la luptele grele din Transilvania de la Oarba de Mureș, Dealul Sângeorgiu și Satu Mare, la forțarea Tisei și Bodrogului etc.²⁵

La sfârșitul anului 1944 generalul N. Dăscălescu a fost propus, printr-un „Raport special” întocmit de comandantul Armatei a 4-a, generalul Gheorghe Avramescu, pentru a fi decorat, a doua oară, cu Ordinul „Mihai Viteazul”, clasa a III-a cu spade²⁶.

Pe teritoriul Cehoslovaciei Armata a 4-a aflată mai întâi sub ordinele provizorii ale generalului de corp de armată N. Dăscălescu, și apoi sub comanda efectivă a acestuia, a participat la grelele lupte de la Rožnava, Banská Bystrica, Tatra Mică, Tatra Mare etc., înregistrând importante victorii²⁷; victorii recunoscute și salutate și de către generalii sovietici, inclusiv de mareșalul I. V. Stalin, prin Ordinele de zi din martie și aprilie 1945²⁸.

După capitularea necondiționată a Germaniei, la 9 mai 1945 și lichidarea unor unități răzlețe germane, de către unități ale Armatei a 4-a, în zilele de 12-14 mai, în a doua jumătate a lunii mai 1945, Comandatul Grupului de armate aliat, generalul sovietic Jmacenko, s-a deplasat la postul de comandă al Armatei 4 române, mulțumind personal generalului N. Dăscălescu pentru aportul armatei pe care a condus-o la victoria împotriva inamicului comun²⁹.

Sfârșitul războiului îl găsea pe generalul N. Dăscălescu la apogeul carierei și gloriei militare. Istoricul Florin Constantiniu făcea o paralelă între trei mari comandanți militari din al Doilea Război Mondial: generalul N. Dăscălescu (1884-1969), mareșalul Rodion I. Malinovski (1898-1967) și generalul Dwight Eisenhower (1890-1969). Cei trei comandanți, participanți și la Primul Război Mondial, trăiau acum, în 1945, cu sentimentul datoriei împlinite. „Același devotament, aceeași competență asigură celor trei un loc de cinste în istoria celui de-al doilea război mondial... Ei și-au făcut exemplar datoria față de popoarele lor și față de umanitate”³⁰.

²⁵ **Dosar personal: general-colonel Nicolae Dăscălescu**; N. Dăscălescu, **op.cit.**, p. 107-126.

²⁶ N. Dăscălescu, **op.cit.**, p. 126-127.

²⁷ **Ibidem**, p. 135-162.

²⁸ **Ibidem**, p. 156-163; Alesandru Duțu, Florica Dobre, Leonida Loghin, **Armata română în al Doilea Război Mondial, 1941-1945**, București, 1999, p. 321, 355-357.

²⁹ **Ibidem**, p. 175.

³⁰ Fl. Constantiniu, **Mari comandanți**, în *Lupta întregului popor*, nr. 8, 1989, p. 45.

Ajunși în acest punct să revenim , fie și pe scurt, la generalul V. Mitrea, la activitatea sa din anii 1939-1945.

Declanșarea celui de-al Doilea Război Mondial, l-a găsit pe generalul V. Mitrea la comanda Brigăzii 7 Artilerie, trecând apoi la comanda Artileriei Corpului 10 Armată.

În anii 1940-1941 generalul V. Mitrea a participat direct la câteva evenimente importante, dintre care două ne rețin atenția în mod deosebit³¹.

În condițiile impuse prin notele ultimative sovietice din iunie 1940, la 28 iunie generalul V. Mitrea a fost lăsat la Cernăuți și însărcinat de Comandantul Corpului 10 Armată, generalul Constantinescu, ca în calitate de reprezentant al guvernului român, să prezinte „generalului bolșevic protestul pentru nerespectarea ritmului de înaintare în Bucovina la care se angajaseră prin Convenție”³². Generalul român a refuzat să plece din Cernăuți până nu a făcut acest protest generalului rus implicat. Urmare atitudinii sale hotărâte generalul V. Mitrea a fost reținut pentru scurt timp ca prizonier³³. Drept apreciere a atitudinii sale hotărâte, la care se adăugau și alte merite, generalul V. Mitrea a fost propus, de Comandantul Corpului 10 Armată, să fie înaintat la gradul de general de Divizie³⁴. La rândul său Comandantul Armatei a 3 –a nota: „În zilele de criză, legate de evacuarea Basarabiei și Bucovinei de Nord, când comandanții diferitelor grade au putut fi verificați în ceea ce privește acele calități sufletești ce cu greu se pot urmări în timpuri obișnuite, dar sunt foarte necesare unui comandant pe timp de război, generalul V. Mitrea prin felul cum s-a purtat în misiuni delicate, ce l-au dus în mijlocul bolșevicilor , a probat curaj, simț al datoriei și spirit de sacrificiu. Îndeplindu-și în foarte bune condițiuni serviciul obișnuit, cred că i s-ar putea încredința provizoriu comanda de Divizie”³⁵. Aceste propuneri de avansare în grad nu au fost validate ulterior.

La 6 septembrie 1940, generalul de brigadă V. Mitrea a depus jurământul de credință Regelui Mihai I.

Un alt eveniment în care a fost implicat direct și generalul V. Mitrea este legat de înăbușirea rebeliunii legionare din ianuarie 1941. Acționând hotărât să-i înlăture pe legionari de la putere, și respectiv din toate funcțiile importante, Ion Antonescu, prin Decretul 136 din 21 ianuarie 1941, a înlocuit pe legionarul Radu Mironovici din funcția de Prefect al Poliției Capitalei cu

³¹ I. Mitrea, *op.cit.*, p. 372-373.

³² **Dosar personal: general de brigadă V. Mitrea.**

³³ Arhivele MAE, Fond 71/U.R.S.S., Dosar 91/1940, f. 226, apud I. Scurtu, C. Hlihor, **Complot împotriva României, 1939-1947. Basarabia, nordul Bucovinei și Ținutul Herța în vâltoarea celui de-al doilea război mondial**, București, 1995, p. 37.

³⁴ **Dosar personal: general de brigadă V. Mitrea;** I. Mitrea, *op.cit.*, p. 372.

³⁵ Caracterizarea se află în **Dosarul personal: general de brigadă V. Mitrea;** I. Mitrea, *op.cit.*, p. 372.

general V. Mitrea³⁶, care peste câteva zile a fost înlocuit la rândul său cu generalul de brigadă Gh. Radu³⁷, în împrejurări nu prea clare³⁸.

Considerându-se nevinovat generalul V. Mitrea și-a înaintat demisia din cadrele active ale oștirii, fiind repartizat la Marele Stat Major, ca ofițer de rezervă. Curând, respectiv la 29 iunie 1941, a fost reactivat, mobilizat la Divizia a 8-a Infanterie. S-a distins în Răsărit, în luptele de la Odessa fiind decorat cu Crucea de fier germană³⁹. A participat la operațiunile militare din Răsărit până la 30 noiembrie 1941, după care a fost trecut la Corpul Teritorial București, unde a rămas până la sfârșitul războiului⁴⁰.

Atât în perioada interbelică, cât mai ales în timpul ultimului război mondial cei doi generali au avut parte și de numeroase nedreptăți. Amintim doar câte una pentru fiecare. În cazul generalului N. Dăscălescu menționăm **marea nedreptate** de a nu fi fost înaintat la gradul de general de armată pe care îl merita cu prisosință, iar în cazul generalului de brigadă V. Mitrea nedreptatea de a nu fi fost avansat la gradul de general de Divizie, la care a fost propus în mai multe rânduri.

Dar cea mai mare nedreptate la care au fost supuși cei doi generali a venit abia după război, când în condițiile sovietizării țării, ale acțiunii premeditate de distrugere a armatei române, au fost marginalizați, batjocoriți, aruncați în temnițele comuniste etc.

Imediat după 23 august 1944 generalul de brigadă V. Mitrea a fost implicat în Mișcarea Națională de Rezistență, având ca obiectiv lupta împotriva ciumei roșii, în fapt, împotriva comunizării și sovietizării României⁴¹. Alături de generalul Coroamă, generalul Mitrea avea misiunea de a organiza mișcarea de rezistență armată pe teritoriul Moldovei⁴². Mișcarea Națională de Rezistență a fost denunțată la 3 mai 1946. Până la sfârșitul lunii mai 1946 cei care nu au reușit să fugă din țară, în marea lor majoritate au fost arestați. Cei implicați în procesul care a urmat au fost acuzați de „participare la complotare întru distrugerea statului” și pentru „omisiunea denunțării complotului”⁴³, cum se spunea în rechizitoriul prezentat de procurorul militar,

³⁶ A. Simion, **Preliminarii politico-diplomatice ale insurecției române din august 1944**, Cluj-Napoca, 1979, p. 16. Pentru ecouri în literatură ale acestui eveniment vezi M. Preda, **Delirul**, București, 1975, p. 214.

³⁷ A. Simion, **op.cit.**, p.17.

³⁸ I. Mitrea, **op.cit.**, p. 372-373.

³⁹ **Dosar personal: general de brigadă V. Mitrea.**

⁴⁰ **Ibidem.**

⁴¹ Col.dr. Al. Duțu, Florica Dobre, **Mișcarea Națională de Rezistență (1944-1946)**, în *Revista de Istorie Militară*, nr. 5 (39), 1996, p. 26-32.

⁴² Fl. Constantiniu, **De la Războiul Fierbinte la Războiul Rece**, București, 1998, p. 69, 70, 75-76 și 87-88.

⁴³ Col.dr. Al. Duțu, Florica Dobre, **op.cit.**, p. 26 și 32-33.

în ședința publică a Curții Militare de Casație și Justiție, din 18 noiembrie 1946, în care au fost judecați 55 de inculpați în prezență și 35 în contumacie, toți fiind condamnați la diverse pedepse și încarcerati în etape. Generalul V. Mîtreă a fost încarcerat la Jilava, unde și-a găsit sfârșitul în aprilie 1951.

Bravul general N. Dăscălescu deși victorios în luptele din Vest, până în Cehoslovacia, după război a fost trecut pe nedrept și cu brutalitate în rezervă cu gradul de general de corp de armată, deși, cum am spus mai sus, comandase și condusesese în lupte grele Armata a 4-a română, și ar fi meritat pe deplin de general de armată.

În luna iunie 1945 generalul de corp de armată N. Dăscălescu se întorcea în patrie, cu aceeași lădiță cu efecte personale ce-l însoțise pe front atât în Răsărit cât și în Vest⁴⁴. Se întorcea în capitala țării mâhnit și marginalizat. La 9 iunie 1945 unitățile Armatei a 4-a române au defilat la Brno, sub conducerea noului comandant, generalul Gh. Stăvrescu⁴⁵ și apoi au venit pentru a trece pe sub Arcul de Triumf la București. În vreme ce trupele Armatei a 4-a treceau la București pe sub Arcul de Triumf, generalul N. Dăscălescu, cel care comandase această armată în grelele lupte din primele luni ale anului 1945, stătea undeva în București uitat și în fapt părăsit de toți. În septembrie 1945 s-a îndreptat spre casa părintească din Căciulești-Neamț unde mai trăia unul din frații săi mai mari. Deși avea, împreună cu fratele său, o gospodărie, peste media satului, cu șapte hectare de teren arabil, cu vite etc, a dus o viață mai mult decât modestă. A făcut agricultură, a mers la arat, a pășunat vitele ce le avea în gospodărie, alături de copiii satului, a dat cotele către stat etc⁴⁶.

Încă din noiembrie 1945 generalul N. Dăscălescu este târât în procese, mai întâi la Tribunalul Poporului, acuzat pe nedrept „de fapte de apăsare a populației civile” din Odessa în 1942. După o scurtă perioadă de liniște, la 9 septembrie 1946 i s-a pus averea sub sechestru, aducându-i-se acuzația de „criminal de război”. Era o acuză nedreaptă adusă unuia dintre cei mai umanitari comandanți militari. În final Curtea de Apel București și apoi Curtea de Casație au constatat nevinovăția generalului N. Dăscălescu.

Dar în noiembrie 1951 generalul N. Dăscălescu a fost ridicat din casa părintească din Căciulești, dus direct la București și închis la Jilava.

⁴⁴ N. Dăscălescu, *op.cit.*, p. 185-186.

⁴⁵ Este de reținut că destinul a făcut ca toți cei trei generali care s-au aflat, succesiv, în fruntea Armatei a 4-a pe frontul de Vest, adică Gh. Avramescu, N. Dăscălescu și Gh. Stăvrescu au avut un trist sfârșit de viață, integrându-se în fapt în drama generalilor români. Cf. Florica Dobre, Al. Duțu, **Eroi români pe frontul de Răsărit (1941-1944)**, I, București, 1995; Al. Duțu, Florica Dobre, **Drama generalilor români (1944-1964)**, București, 1997, *passim*.

⁴⁶ N. Dăscălescu, *op.cit.*, p. 187-188. La informațiile din această carte, se adaugă și amintirile semnatarului acestor rânduri, care a fost în acei ani deseori în preajma generalului N. Dăscălescu, care era foarte apropiat de copiii satului pe care-i numea „nepoții lui Ștefan cel Mare”.

Procuratura Generală a început cercetările abia după doi ani, în noiembrie 1953, în final, evident urmând un scenariu prestabilit, generalul N. Dăscălescu era acuzat din nou pentru „crime de război”. La proces N. Dăscălescu a dovedit o demnitate impresionantă. Neavând probe concludente Tribunalul Capitalei, la 3 octombrie 1955 a dispus „încetarea urmăririi și eliberarea imediată a generalului N. Dăscălescu”⁴⁷. Eliberarea s-a produs în ziua de 8 octombrie 1955. A revenit pe plaiurile natale stabilindu-se la Piatra Neamț. A trăit la fel precum toată viața, în condiții modeste, fiind tot mai bolnav. În urma iernilor grele de pe front, dar mai ales a anilor de detenție la Jilava „se alesese cu vreo zece boli, printre care reumatismul era șef suprem”, cum spunea generalul-soldat. Se trata permanent. „Fac mereu reparații în vederea demolării generale, pe care o aștept încă din anul 1952” spunea cu umor generalul N. Dăscălescu⁴⁸.

A refuzat orice colaborare cu autoritățile comuniste, a refuzat, invocând diverse motive, în special de sănătate, să participe la festivitățile comuniste de la București, cu prilejul unor aniversări militare. A refuzat să-și scrie memoriile și să acorde interviuri. Din când în când mai primea acasă câte o decorație, care nu-l încânta prea mult. Retras ca „un înțelept, după ce a fost adânc jignit”, generalul N. Dăscălescu, „Moș Culiță” cum i se se spunea la bătrânețe s-a stins din viață în somn, în zorii zilei de 28 septembrie 1969, la ora 7 dimineața, la Piatra Neamț⁴⁹. A fost înmormântat, cu onoruri militare în cimitirul „Eternitatea” Piatra Neamț. Ulterior, la mormântul generalului N. Dăscălescu a fost amplasat un bust al marelui comandant de oști.

Cei doi fii de țărani, consăteni, colegi de generație, de școală, carieră militară și destin, ajunși generali ai „armatei Regale” române, rămân pilde demne de admirat și urmat, exemple de muncă tenace, de voință, de comportament, de patriotism și dăruire totală în slujba interesului național.

Acum la împlinirea a 125 de ani de la nașterea lui N. Dăscălescu și V. Mitrea să ne plecăm cu venerație în fața memoriei lor, a faptelor lor și a mormintelor lor, amintindu-ne frumoasele cuvinte rostite de Vasile Pârvan: „Oamenii noi, înflorind în marea lumină a vieții, se plecă cu reculegere spre pământul unde dorm oamenii vechi, din tăria cărora au crescut ei, oamenii noi, ca florile nouă din pulberea florilor vechi”⁵⁰.

⁴⁷ N. Dăscălescu, **op.cit.**, p. 196-204.

⁴⁸ **Ibidem**, p. 214.

⁴⁹ **Ibidem**, p. 226-227.

⁵⁰ V. Pârvan, **Parentalia. Închinare împăratului Traian la XVIII veacuri de la moarte, în Memoriale**, București, 1923, p. 164.

Generals N. Dăscălescu and V. Mitrea – 125 years from the birth Summary

Situated at the Eastern limit of Moldavia's sub-Carpathian region, along the Cracau valley, former commune residence until 1968 when it was incorporated into the Girov Commune, in the Neamt County, Caciulesti Village gave two generals to our country, generals who, besides being born in the same village, were of the same generation, attended the same schools, shared the same military careers and destiny. They are the generals Nicolae Dăscălescu and Vasile Mitrea, born in the summer of 1884, within a three-week span.

They spent their childhood together, as they were neighbors and playmates; they were primary school mates at the famous Pentru Rareș High School, military school fellows at the Artillery and Engineering School in Bucharest, then the Special Artillery and Engineering School in Bucharest. In slightly different periods, they attended the Superior School of War.

Almost at the same time, they climbed all the steps of military hierarchy from junior lieutenant to the general grade, Nicolae Dăscălescu reaching the military corps rank and Vasile Mitrea the brigadier one.

They took part in the Second Balkan War (1913), in the First World War (between 1916 and 1919) and in the Second World War, Vasile Mitrea in the operations of June-November 1941, distinguishing himself in the battles at Odessa, and Nicolae Dăscălescu throughout all the war in the East and West, during the period between June 22, 1941-May 12, 1945. General Nicolae Dăscălescu distinguished himself in the battles in the East for the liberation of Bassarabia, for example, in the famous battle at Țiganca and others, as well as the battles in the West, especially in Czechoslovakia (at Banska-Bistrița and the Tatra Mountains) when he commanded the Fourth Romanian Army. Nicolae Dăscălescu, „the soldier-general” as he was nicknamed, proved to be one of the greatest commanders of the Romanian Army during the Second World War.

The two generals received numerous national and foreign medals. For example, for his great contribution in liberating Bassarabia, general Nicolae Dăscălescu was decorated with the “Mihai Viteazul” Order, third class. Besides acknowledgements and honors, they were done inequities as well. They were done injustice even in their military careers a short time before 1945. We should mention here the fact that Nicolae Dăscălescu was not promoted to the rank of General of the Army, which he fully deserved, and Vasile Mitrea was not promoted to the rank of major general, for which he had been proposed several times.

They were done the greatest injustice after the war by the newly set up

Communist regime which sought the decimation of the Romanian army on the order and with the help of Moscow. General Vasile Mitrea, in organizing and leading the National Movement of Resistance, accused that, together with several dozen generals and civilians, “sought to overthrow the present state order”, as mentioned in the indictment, was arrested in 1946 and sentenced to long years of imprisonment and died in 1951 in the Jilava Prison. After the war, in the autumn of 1945, the great general Nicoale Dăscălescu retired to his parental house in the Căciulești Village leading a more-than-modest living, as he had done before. He was pushed to the fringes of society, then harassed by the Communist regime which filled a Communist-style indictment being accused of “war crimes”. He was imprisoned in the Jilava Jail between 1951-1955. He survived the odious frame and he was set free on October 8, 1955. He died on September 28, 1969 in Piatra Neamț, permanently refusing any co-operation with the Communist regime.

The two natives of the Căciulești Village, fellows in their generation school, military careers and destiny are vivid personalities, models of life, work and behavior. Generals Nicolae Dăscălescu and Vasile Mitrea served faithfully their country, their people, and the Romanian Army, setting above all the military honor code and the national interests.